

Warszawa, 2 kwietnia 2013 r.

Zn. spr.: GS-2500-13/13

Sz. Pan
dr Artur Działuk
Katedra Genetyki
Instytut Biologii Eksperymentalnej
Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Opinia

Projektu badawczego „Wykorzystanie sekwencji mikrosatelitarnych w jądrowym DNA drzew leśnych do udowodnienia pochodzenia materiału dowodowego w postępowaniu sądowym.”

Mając na uwadze zaawansowany poziom badań w zakresie genetyki drzew leśnych, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych w 2007 r. wśród wielu tematów badawczych wyraziła zainteresowanie zbadaniem możliwości wykorzystania kodu DNA poszczególnych gatunków drzew do identyfikacji cech osobniczych w zakresie postępowania dowodowego w sprawach karnych o kradzież drewna.

W latach 2009-2012 przez Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Leśny Bank Genów LP Kostrzyca w Miłkowie został realizowany projekt naukowy zatytułowany „Wykorzystanie sekwencji mikrosatelitarnych w jądrowym DNA drzew leśnych do udowodnienia pochodzenia materiału dowodowego w postępowaniu sądowym”.

W projekcie finansowanym przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju uczestniczyły wszystkie jednostki Lasów Państwowych dostarczając niezbędny materiał genetyczny do badań. Ilość materiału badawczego, który został dostarczony z terenu całego kraju podkreśla szeroki zakres podmiotowy przeprowadzonych badań. Świadczy to o dużym potencjale referencyjnym implikującym wysoką obiektywność uzyskanych wyników. Stąd uzyskane wyniki badań, bazujące na tak obszernym materiale wyjściowym posiadają wysoką reprezentatywność. W okresie 4-letnich badań uzyskano wyniki pozwalające na wyłonienie cech genetycznych charakterystycznych dla określonych gatunków drzew oraz ich genomu osobniczego. Publicznie efekty badań

zostały zaprezentowane na konferencji zorganizowanej 27 września 2012 r. w LBG Kostrzyca.

Wynikiem projektu jest opracowanie konkretnej i unikalnej metody, a zarazem narzędzia dla Straży Leśnej, która umożliwi przypisanie np. konkretnej kłody drewna do próbek drewna ze wskazanego pnia w lesie z od 96 do 99,99 procentowym prawdopodobieństwem. Dotychczas stosowano metodę porównywania cech odciętych krążków drewna, ograniczone do drewna kradzionego „z pnia”, ewentualnie pomiarów dendrometrycznych czy też dendrochronologicznych, bądź technik w kryminalistyce określanych mechanoskopią lub traseologią. Opracowana metoda jako nowoczesna i zaawansowana technologicznie, podnosi poziom dowodzenia w prowadzonych sprawach karnych dotyczących kradzieży drewna. W sprawie spornej, dla celów postępowania procesowego, umożliwi zgromadzenie dowodu w formie ekspertyzy DNA, która analogicznie jak w sprawach o zabójstwa osób czy kłusownictwo, charakteryzuje się przed sądem dużą skutecznością określanej w kryminalistyce „twardym” dowodem. W przystępny sposób umożliwia przy pomocy tego narzędzia wygrywać z bezkarnymi w wielu przypadkach dotąd przestępcami. Możliwość przeprowadzenia ekspertyz posiadają w chwili obecnej tylko dwa ośrodki naukowe w kraju. Metoda identyfikacji osobniczej drzew na potrzeby dowodowe w sprawach karnych o kradzież drewna jest innowacyjna tak w skali europejskiej jak i światowej. Mając powyższe na uwadze, wyniki badań tematu naukowego „Wykorzystanie sekwencji mikrosatelitarnych w jądrowym DNA drzew leśnych do udowodnienia pochodzenia materiału dowodowego w postępowaniu sądowym” należy ocenić pozytywnie pod względem uzyskanego wyniku badań jak i zastosowania. Praktyczne zastosowanie metody będzie miało miejsce tak w działalności Straży Leśnej dla szeroko rozumianej restytucji strat Skarbu Państwa, jak i innych organów zainteresowanych ekspertyzą genetyczną do celów procesowych, a także na potrzeby innych dziedzin z zakresu pochodzenia drewna.

Wynik projektu ma wyjątkowo ważne znaczenie. Jest wysoce użyteczny dla praktyki ścigania karnego. Szkodnictwo leśne, zwłaszcza kradzież drewna wywołuje bowiem znaczne szkody i straty w mieniu Skarbu Państwa i dlatego słuszne jest poszukiwanie nowych środków i form identyfikacji sprawców takich czynów. Istniejąca sytuacja wymaga przy tym zdecydowanych i skutecznych działań odpowiednich instytucji i formacji. Te względy powodują że wyniki projektu powinny być dostępne nie tylko specjalistom z zakresu leśnictwa, ale także innym organom ścigania, prokuratury i sądom. O praktycznym zastosowaniu metody świadczy kilkanaście zapadłych wyroków.

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

Sądy od 2011 r. skazały 21 sprawców wycinki i kradzieży drewna z lasu, w których orzeczenia skazujące były wydane w oparciu o wyniki analiz DNA drewna.

Na podkreślenie zasługuje fakt ogromnego oddziaływania prewencyjnego, jakie ma zastosowanie badań genetycznych w sprawach o kradzież lub niszczenia mienia Skarbu Państwa, jakim jest drewno czy też drzewa. Narzędzie to z pewnością posłuży do zwalczania kradzieży drewna i dewastacji lasów. Z informacji sprawozdawczych wynika, że ilość zdarzeń związanych z kradzieżą drewna z lasu w 2012 r. obniżyła się o 23% w wyniku nagłośnienia zagadnienia badań genetycznych drewna w mediach. Dopelnieniem wyniku badań winno być opracowanie praktycznego podręcznika, opisującego sposób zabezpieczenia materiału dowodowego do analiz genetycznych, który będzie wykorzystywany głównie przez Straż Leśną i Policję.

GŁÓWNY INSPEKTOR
STRĄZY LEŚNEJ

mgr Tadeusz Pasternak

DYREKTOR GENERALNY
LASÓW PAŃSTWOWYCH

mgr inż. Adam Wasiak